

**Jaarverslag
van de provinciearchivaris
van Noord-Brabant
over 2018**

Voorwoord

Hiermee bied ik als provinciearchivaris van Noord-Brabant mijn verslag over 2018 aan Gedeputeerde Staten aan, ter uitvoering van de Archiefverordening van de provincie Noord-Brabant, zoals gewijzigd op 1 november 2013.

Dit verslag bevat zowel het toezicht van de provinciearchivaris op de niet overgebrachte archiefbescheiden als het beheer van de naar het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) overgebrachte archieven.

Opnieuw moet ik vaststellen dat de directie het informatiebeheer ten aanzien van de netwerkschijven en de vakapplicaties niet op orde heeft. Naast de Archiefwet geeft ook de Wet Open Overheid, die in plaats treedt van de Wet Openbaar Bestuur, in niet mis te verstane bewoordingen aan dat overheden en semi-overheden transparant moeten zijn. De burger heeft recht op toegang tot publieke informatie ten behoeve van zichzelf, de democratische rechtsstaat, het bestuur en economische ontwikkeling. Openbaar maken van informatie uit eigen beweging en een online beschikbaar register van de documenten en datasets waarover zij beschikken wordt voorschift. Het is daarom van het grootste belang met voorrang uitvoering te geven aan een juiste en complete archivering op alle fronten binnen de provincie om de toets van rechtmatigheid te kunnen doorstaan. De provincie moet te allen tijde volledige verantwoording kunnen afleggen.

Dr. J.G.M. Sanders,
provinciearchivaris van Noord-Brabant

Belangrijkste aandachtspunten in 2019

- Concrete aanpak van het tegengaan van archivering op netwerkschijven en via vakapplicaties met tijdige terugkoppeling naar de provinciearchivaris.
- Vaststelling in 2019 van de voorwaarden waaronder verbonden partijen dienen te archiveren.

Samenvatting van het jaarverslag 2018

De in mijn jaarverslag over 2017 geformuleerde aandachtspunten betreffende de archivering op netwerkschijven en via vakapplicaties zijn weliswaar onderschreven maar nog nauwelijks opgepakt. Wel zijn er plannen uitgezet voor 2019.

Een bestuurlijk protocol vanuit de provincie voor archivering bij verbonden partijen wordt ontwikkeld.

Achterstanden op het gebied van vernietiging van papieren bestanden zijn ten dele ingelopen. Een geplande inhaalslag tot en met 2021 zal ook twee andere bestanden tot tijdige vernietiging brengen. Dan rest nog één groot bestand én de vernietiging van digitale bestanden.

De archieven van het provinciaal bestuur van Noord-Brabant (1987-1999) en de commissaris van de Koningin (1987-2003) zijn overgebracht naar de provinciale archiefbewaarplaats in het Brabants Historisch Informatie Centrum. Plannen voor tijdige overbrenging van het volgende deel worden ontwikkeld.

Met de chief information officer van de provincie is de oprichting van een Strategisch Informatieoverleg voorbereid.

De papieren archieven van de provincie die tijdelijk in Vught zijn opgeslagen, moeten daar zo snel mogelijk weggehaald worden en ondergebracht worden in ruimten die voldoen aan de eisen van de Archiefwet.

Bij de omgevingsdiensten is de koppeling tussen het document management system en het zaakstelsel verbeterd. Omgevingsdienst Zuid Oost Brabant moet zoeken naar een nieuw document management system, waarbij gewaakt moet worden de oude gegevens niet te verliezen. Omgevingsdienst Brabant Noord heeft een verbeterplan laten opstellen, dat mijn goedkeuring kan wegdragen.

Aan de Zuidelijke Rekenkamer is geadviseerd volledig digitaal te gaan werken.

De provinciearchivaris van Utrecht heeft BIJ12 geïnspecteerd. Ook in dit geval wordt aangestuurd op volledig digitaal werken.

Uitlening van overgedragen provinciale archieven vanuit de provinciale archiefbewaarplaats zal om veiligheidsredenen vanaf 1 januari 2019 in principe alleen nog digitaal plaatsvinden.

Het BHIC is in 2018 verder gedaan met het digitaal beschikbaar stellen van de belangrijkste onderdelen van de provinciale archieven.

1 Toezicht op de niet overgebrachte archiefbescheiden

1.1 Toezicht op de provincie

AANSTURING

In mijn jaarverslag over 2017 heb ik het aantrekken van een afzonderlijk functionaris als CIO (chief information officer) om de informatiehuishouding van de provincie te versterken een positief besluit genoemd. Medio 2018 is de CIO officieel in functie getreden met als taak een adviserende rol ten dienste van de leiding. In het overleg dat ik periodiek met hem voer deelt hij mijn zorgen omtrent de archivering buiten het document management systeem Corsa. Ook de Zuidelijke Rekenkamer heeft de provincie bij herhaling hierop gewezen. Gelet op de bestuurlijke risico's die worden gelopen bij een onvolwassen informatiebeheer hoort de verantwoordelijkheid hiervoor op directieniveau te worden belegd.

Het lijkt voor de directie van de provincie bijzonder lastig hier grip op te krijgen. Enerzijds is er gedrag documenten te bewaren op netwerkschijven buiten Corsa om, anderzijds wordt veel informatie opgeslagen in eigenstandige vakapplicaties. Voor beide aspecten heb ik in mijn vorige jaarverslag aandacht gevraagd. De verantwoordelijk gedeputeerde Van der Maat heeft in de Statenmededeling van 3 juli 2018 aangekondigd dat de aanbevelingen betreffende de provinciale organisatie in 2018 worden opgepakt.

Ik heb in 2018 geen signalen ontvangen dat een halt wordt toegeroepen aan de opslag op netwerkschijven. Evenmin heb ik antwoord gekregen op mijn vraag om een overzicht van alle door de provincie gebruikte systemen waarin al dan niet archiefwaardig archiefmateriaal wordt aangemaakt dan wel opgeslagen buiten Corsa om. Ondanks navraag hiernaar heb ik in 2018 vanuit de provinciale organisatie geen berichten over de uitvoering van deze toezegging ontvangen. Ik kan daarom op dit punt alleen maar opnieuw concluderen dat de provincie haar informatiehuishouding op dit punt niet steeds op orde heeft.

De risico's die de provincie hiermee loopt heb ik al eerder geschetst. Korthedshalve vat ik ze hier samen:

- de burger krijgt bij een WOB-verzoek mogelijk niet alle informatie waar hij recht op heeft;
- uitvoering van de wetgeving omtrent privacy (Algemene Verordening Gegevensbeheer, AVG) wordt hierdoor ernstig belemmerd;
- reconstructie achteraf van de totstandkoming van besluiten en de legitimiteit hiervan wordt bemoeilijkt of onmogelijk gemaakt.

In het overleg met de CIO van december 2018 heb ik afgesproken dat hij bij de aanpak in 2019 van diverse applicaties die binnen de provincie gebruikt worden, ook het archiefaspect zal laten meelopen. Ook zal hij het probleem van de netwerkschijven op de agenda van de directie plaatsen.

Als antwoord op mijn vraag van 28 november naar een reactie op mijn bevindingen vanuit de directie werd mij bij schrijven van 14 januari 2019 meegedeeld dat wegens de omvang van de door mij gevraagde acties en het systeem van opgegevestigde werken uitvoering in 2018, waarom ik gevraagd heb, niet mogelijk was.

In de reactie van 14 januari 2019 worden de volgende acties uitgezet.

Ad 1 Archivering op netwerkschijven

Dit item wordt onderkend als een concernbreed probleem, waarmee de provincie worstelt. Er is voor gekozen dit vraagstuk als project te laten meelopen in het Uitvoeringsplan Duurzame Toegankelijkheid. Een beter gebruik van het document management systeem ter borging van de informatie en processtappen is absoluut noodzakelijk.

De voorlichtingscampagnes, die gehouden en gepland zijn voor programmamanagers en H-managers voor een gedegen vastlegging van de procesgang in Corsa, acht ik een goede opmaat. Ik wens in 2019 actief en tijdig geïnformeerd te worden over de verdere ontwikkeling van dit traject.

Ad 2 Gebruik van vakapplicaties met archiefwaardig materiaal

Ten aanzien van dit punt wordt opgemerkt dat dit al lang op de planning staat. Blijkbaar is de urgentie van een krachtdadige aanpak niet groot genoeg om hieraan uitvoering te geven. Helaas bleek het niet mogelijk in 2018, tegelijk met het doorlichten van de systemen in het kader van de invoering van de AVG, ook het archiefvraagstuk mee te nemen. Dat zou efficiënt geweest zijn. In 2019 zal met het aantrekken van twee nieuwe adviseurs bij InformatieControl en –Beheer (ICB, voorheen DIV) aan deze opgave uitvoering gegeven worden. Ook hierover wens ik tijdig geïnformeerd te worden.

Ad 3 Archiefvorming bij de verbonden partijen

Er is een goed overzicht van de verbonden partijen. Om diverse redenen is er een grote veelvormigheid gegroeid. In de overeenkomsten blijken omtrent de archivering nauwelijks concrete, laat staan uniforme richtlijnen opgenomen te zijn. En voor zover dat het geval is worden ze niet aangeleverd of aangestuurd door ICB. Mij is gebleken dat ook bij ICB het besef aanwezig is hierin meer sturend te moeten optreden. In ieder mandaatbesluit of gemeenschappelijke regeling waarin de provincie rechten overdraagt en daarmee plichten neerlegt dient archiefbeheer een item te vormen, zodat de provincie als (mede)verantwoordelijke partij desgevraagd verantwoording kan afleggen. Ik wil graag tijdig kennismaken van en geïnformeerd worden over het bestuurlijke protocol dat nu bij ICB daarvoor in ontwikkeling is.

Het opgavegestuurd werken vraagt een identieke aanpak, vooral om het werken buiten het gangbare systeem te voorkomen. Projecten dienen in hun omschrijving ook een informatieparagraaf te bevatten wegens reconstrueerbaarheid van de processen. Net als bij de verbonden partijen dient dit aspect opgenomen te worden bij de formulering van de opdracht.

VERNIETIGING

Krachtens besluit van GS (provinciestukken) en CdK (rijkstaken) en op mijn advies van 25 januari tot vernietiging van de stukken uit de V2010 serie (tussen 2006 en 2019 te vernietigen bescheiden), zijn deze stukken in 2018 daadwerkelijk vernietigd. Hiermee heeft de provincie een deel van de achterstanden ingelopen.

Wat nog open staat van mogelijk te vernietigen papieren materiaal uit de periode voor 2010 is een verzameling dossiers zonder bekende einddatum, met als voorbeeld contracten of bestemmingsplannen van gemeenten met een onduidelijke actuele status. Mijn advies van 2017 hiervoor een traject uit te zetten om deze achterstanden aan te pakken is nog niet opgepakt.

Voor de overige achterstanden heb ik in 2017 geadviseerd een realistisch traject uit te zetten. Daaraan is gehoor gegeven. Volgens de laatste planning die ik ontvangen heb zal de V2015 serie (tussen 2011 en 2015 te vernietigen bescheiden) in 2019 ter vernietiging aangeboden kunnen worden en de V2020 serie (2016-2010) in 2021. Daarmee zal de achterstand op het gebied van de vernietiging van papieren archieven ingelopen zijn.

De inhaalslag voor de vernietiging van het digitale materiaal is nog maar aarzelend ingezet. Het uitvoeringsprotocol daarvoor is weliswaar ontwikkeld maar in 2018 zijn geen verzoeken om goedkeuring van digitale vernietigingslijsten aan mij aangeboden. Om de achterstanden hierin niet nog groter te maken verzoek ik met klem uitvoering te geven aan deze inhaalslag. Uiteindelijk moet ook hierbij jaarlijkse vernietiging standaard worden.

OVERBRENGING

Begin mei 2018 zijn de archieven van het provinciaal bestuur van Noord-Brabant (1987-1999) en de commissaris van de Koningin (1987-2003) overgebracht naar het BHIC.

In de periode van 2013 tot en met 2017 zijn alle betreffende dossiers bewerkt. Dit houdt in dat de dossiers ontdaan zijn van niet-archiefwaardige en voor vernietiging in aanmerking komende stukken, en materieel verzorgd en geïventariseerd zijn. Bewaren of vernietigen van archiefbescheiden uit dossiers wordt gebaseerd op wettelijk vastgestelde provinciale selectielijsten.

De Archiefwet schrijft voor dat archiefbescheiden die daarvoor in aanmerking komen na 20 jaar worden overgebracht naar een archiefbewaarplaats. Gedeputeerde Staten is de zorgdrager voor de archieven van het provinciaal bestuur en van de commissaris van de Koningin (onderdeel provinciale taken) en neemt hiervoor het besluit.

Het archief van de commissaris 1987–2003 bestaat uit twee onderdelen, namelijk de rijkstaken en de provinciale taken. De rijkstaken komen voort uit de ambtsinstructie. De commissaris van de Koning neemt zelfstandig besluiten over het onderdeel rijkstaken. In de inventaris is een onderscheid in taken aangebracht, zodat duidelijk is welke onderdelen tot de rijkstaken behoren. Er is voor gekozen het archief over de volledige bestuursperiode van oud-commissaris Houben (april 1987–oktober 2003) als geheel te bewerken en in één keer over te brengen naar het BHIC.

De provinciearchivaris heeft op 24 en 25 januari 2018 de benodigde adviezen uitgebracht inzake de beperking van de openbaarheid.

De commissaris heeft op 27 februari 2018 een besluit genomen over de overdracht van het archief van de rijkstaken. Gedeputeerde Staten, met de commissaris als voorzitter, hebben op 20 maart 2018 een besluit genomen ten aanzien van het commissarisarchief, onderdeel provinciale taken en de archieven van het Provinciaal Bestuur.

Naast bovengenoemde archieven is tevens de formele overbrenging geregeld van het archief van de Provinciale Archiefinspectie over de periode 1849-2012. Na het opheffen van de functie van provinciaal archiefinspecteur is het archief afgesloten en bewerkt. De archieven waren in 2017 al fysiek overgebracht naar het BHIC. Conform de Archiefwet hebben Gedeputeerde Staten het besluit genomen over de overbrenging naar het BHIC. Dit archief is in feite een zogenaamd hybride archief: een archief waarin zich fysieke (papieren) én digitale bestanden bevinden. In dit geval zijn de digitale bestanden geen papier dat gedigitaliseerd is, maar bestanden die alleen in digitale vorm (digital born) bestaan. In het geval van de Provinciale Archiefinspectie betrof het slechts enkele items. Hoe gering in omvang en aantal ook, deze overdracht en opname in het e-depot van het BHIC vormt de eerste formele overbrenging van digital born materiaal van de provincie. Het is vrij onopgemerkt verlopen maar vormt een belangrijke mijlpaal. Het markeert het begin van een nieuwe manier van archiefoverbrenging. Op den duur zal het aandeel digitaal materiaal de overhand krijgen op papier. Dergelijke hybride archieven leveren voor het beheer en raadpleging problemen op. Ik adviseer dan ook om, waar mogelijk, voor één vorm te kiezen.

Op 25 oktober is op feestelijke wijze stilgestaan bij de afronding van de overbrenging van bovengenoemde archieven. Bestuur en medewerkers van de provincie en het BHIC, alsmede de oud-commissarissen Houben en Maij-Weggen waren daarbij aanwezig.

VERVOLG OVERBRENGING

Met de overbrenging van het provinciaal archief tot 1999 komt het volgende archiefblok van het provinciaal bestuur aan de orde. Dat loopt over de periode 2000-2010. In oktober 2010 is het documentmanagementsysteem Corsa in gebruik genomen en is de provincie de fase van digitaal werken ingeslagen. Dat gegeven vormt een logische cesuur. Op dit moment worden binnen de provincie in overleg met mijn medewerkers strategieën ontwikkeld over de wijze waarop dit archiefblok overgedragen kan worden. Dit kan in de bestaande papieren vorm, maar ook in gedigitaliseerde vorm. De voor- en nadelen van deze keuze worden op dit moment uitgewerkt zodat daarover een gefundeerd besluit genomen kan worden. Hierbij wil ik als opmerking meegeven dat de Archiefwet vermoedelijk in 2021 veranderd gaat worden, met als belangrijkste wijziging de verkorting van de overbrengingstermijn van twintig naar tien jaar. Dit zou betekenen dat het blok 2000-2010 al over enkele jaren overgedragen zou moeten worden aan de provinciearchivaris. Te verwachten valt echter dat bij de invoering van de nieuwe wet een overgangsregeling getroffen wordt.

ONTWIKKELING DIGITAAL DEPOT

Met de videotulen is een test uitgevoerd aan de hand van de bestanden van Gemeenteoplossingen zoals die eind 2017/begin 2018 in de pre-depotomgeving van het BHIC zijn geplaatst. De kwaliteit van de bestanden was dusdanig (geen juiste/goede weergave van de vergadering) dat verdere stappen om deze bestanden op te nemen in de testomgeving van het e-depot zijn stopgezet. Vanwege andere prioriteiten bij de provincie is het project vervolgens stilgezet, ook in afwachting van ontwikkelingen bij de gemeente Oss waarbij de videotulen als webarchief worden aangeleverd ten behoeve van opname in het e-depot.

Daarnaast is gesproken over het archiveren van de 'kale' opnamen. Dit zijn de integrale opnamen zoals die door de griffie zelf van iedere vergadering worden gemaakt, naast de versies van resp. Notubiz, Gemeenteoplossingen en Arbor Media. Vanuit archiefstandpunt kan het raadzaam zijn deze opnamen eveneens te bewaren, want het zijn bronbestanden. Hierover zal medio 2019 een definitief standpunt worden bepaald.

Beschikbaarstelling van de videotulen maakt onderdeel uit van het reguliere project binnen het BHIC om content vanuit het e-depot te tonen via de website van het BHIC. De ontwikkelingen hierin lijken positief. Naar verwachting zal dit in het tweede kwartaal van 2019 zijn definitieve beslag krijgen. Een en ander kan vervolgens concreet worden uitgewerkt zodra bestanden in de e-depotomgeving zijn opgenomen.

De provincie heeft nog geen concrete afspraken gemaakt met de huidige leverancier van het raadinformatiesysteem (Arbor Media) hoe bestanden kunnen worden teruggeleverd aan de provincie dan wel - rechtstreeks - naar het e-depot kunnen worden overgebracht. Het verdient aanbeveling om in ieder geval met betrekking tot de beheerorganisatie duidelijke afspraken te maken. Vervolgens kunnen dan verdere stappen worden gezet om overbrenging mogelijk te maken.

STRATEGISCH INFORMATIEOVERLEG

Het Archiefbesluit, zoals gewijzigd in 2013, geeft aan zorgdragers de bevoegdheid een Strategisch Informatieoverleg (SIO) in te richten. Dit heeft tot doel de selectielijsten die voor alle provincies vastgesteld zijn aan te passen wegens bepaalde voor de provincie kenmerkende gebeurtenissen of ontwikkelingen, de zogenaamde hotspots. Daarnaast kan het SIO beleid formuleren ten aanzien van particuliere instellingen die overheidstaken uitvoeren en van instellingen of personen die van een dergelijk provinciaal belang zijn dat hun archieven bewaard zouden moeten blijven voor het nageslacht.

Met de chief information officer van de provincie is hierover inmiddels gesproken. Informatie Control en -Beheer heeft al aandacht voor dit onderwerp getoond. We zoeken nog naar een efficiënte vormgeving.

MATERIËLE TOESTAND PAPIEREN ARCHIEF

Op 5 juli 2018 adviseerde ik aan de provincie over opslagmogelijkheden in het Provinciehuis voor archieven en archeologische vondsten. Dit verzoek werd voor beide groepen primaire bronnen tegelijk gedaan omdat hun vereiste bewaaromstandigheden nagenoeg gelijk zijn. Een deel van de buitenshuis opgeslagen archieven kan dan weer terugkeren naar het Provinciehuis.

Dit desbetreffende archiefdeel ligt momenteel opgeslagen in Vught. Deze opslag voldoet absoluut niet aan de vereiste normen voor archiefruimte en archiefbewaarplaats. Het is daarom zaak de archieven daar op zo kort mogelijke termijn weg te halen en onder te brengen in een of meer geschikte locaties. De provincie heeft om een toetsing verzocht van de materiële toestand. Op 17 december 2018 is uit een eerste onderzoek gebleken dat de archiefdozen aan de buitenzijde zeer stoffig zijn en dat de inhoud ervan licht stoffig is. Tevens zijn er sporen van lekkage zichtbaar, met sporen van schimmelvorming op de vloer. Er zijn elf testen afgenomen. Alle monsters laten actieve schimmel zien. Het bedrijf dat de testen heeft uitgevoerd stelt als behandeling desinfectie en ompakken van 570 m' voor.

Ik heb, gezien de hoge kosten die ermee gemoeid zijn, op 21 december 2019 geadviseerd een second opinion aan te vragen en attent te zijn op gezondheidsrisico's voor medewerkers die mogelijk met beschimmeld materiaal in aanraking komen.

1.2 Toezicht op de gemeenschappelijke regelingen waarin de provincie partij is

OMGEVINGSDIENSTEN

De drie Brabants omgevingsdiensten, Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN), Omgevingsdienst Zuid Oost Brabant (ODZOB) en Omgevingsdienst Midden en West Brabant (OMWB), vallen voor zover ze provinciale bescheiden vormen en beheren onder toezicht van de provinciearchivaris.

In 2018 zijn twee van de drie omgevingsdiensten geïnspecteerd, namelijk de ODZOB en de ODBN. De derde Brabantse omgevingsdienst is in januari 2019 geïnspecteerd. Tijdens de inspecties is dieper in gegaan op de inrichting en werking van het documentmanagementsysteem (DMS) en de koppeling met het VTHsysteem. Verder is gevraagd naar de personeelsbezetting en de eventuele achterstanden, zowel op papier als digitaal.

Ik heb kunnen concluderen dat beide organisaties de afgelopen periode veel energie hebben gestoken in de koppeling tussen hun DMS en zaakstelsel. Ik zie dit als een goede ontwikkeling omdat de dossiers die door de ambtenaar worden gevormd in het voor hen vertrouwde VTH systeem daardoor automatisch worden toegevoegd aan het DMS. Dit maakt dat de dossiers goed worden gevormd en inhoudelijk compleet zijn. Voor beide omgevingsdiensten geldt wel dat er met terugwerkende kracht een deel van de archivering verbeterd moet worden.

Het grootste risico dat ik heb benoemd bij de ODZOB is dat zij werken met een verouderd DMS. De leverancier heeft al aangegeven niet of nauwelijks nog mee te werken aan updates. Dat betekent dat de ODZOB op termijn moet overgaan naar een ander DMS. Dit brengt het risico met zich mee dat informatie verloren gaat.

Bij de ODBN heb ik gevraagd om een actieplan om verschillende knelpunten op te lossen. Zo bleek dat de vernietigingslijst van de provincie nog niet is ingebouwd in het DMS en dat teruglevering van dossiers aan de provincie niet mogelijk is. Goed archiveren is niet alleen een kwestie van de inrichting van een systeem maar vraagt ook gekwalificeerde mensen die hun uitvoerende collega's kunnen adviseren bij de vorming van dossiers en kwaliteitscontroles kunnen doen. Ik heb daarom gevraagd om verdere professionalisering van het huidige personeel door middel van scholing. Het laatste actiepunt is het beschrijven en overdragen van de papieren archieven van de rechtsvoorgangers aan het BHIC. De ODBN heeft in oktober een externe partij gevraagd om deze actiepunten verder te concretiseren. Eind december heeft deze partij haar rapport opgeleverd. In 2019 zal ik monitoren hoe hieraan uitvoering wordt gegeven.

Een actiepunt dat ik in 2017 aankaartte betreft de vervanging van provinciale papieren documenten door digitale. ODBN nam hierin het voortouw en stelde een handboek vervanging op waaraan ik mijn goedkeuring kon geven. In navolging hiervan besloten ook de twee andere omgevingsdiensten dit spoor te gaan volgen. Op mijn advies van 20 november gaven Gedeputeerde Staten op 18 december 2018 toestemming voor de vervanging, zodat de drie omgevingsdiensten volledig digitaal voor de provincie kunnen werken.

HAVENSCHAP MOERDIJK

Het schap bestaat uit een zeer klein deel gemeenschappelijke regeling en een veel grotere NV waarin de gemeenten Moerdijk en de provincie belangen hebben. De provinciearchivaris houdt toezicht op de gemeenschappelijke regeling.

Voor de bewerking van het archief van voormalig Havenschap Moerdijk (1992-2016) is een archiefbewerkingsbureau ingeschakeld.

ZUIDELIJKE REKENKAMER

Omdat de Zuidelijke Rekenkamer een gemeenschappelijke regeling is van de provincies Limburg en Noord-Brabant is dit jaar samen met de provinciearchivaris van Limburg een bezoek gebracht aan de Zuidelijke Rekenkamer. Omdat de Zuidelijke Rekenkamer een kleine organisatie is, werken zij niet met een DMS, maar hebben zij op een netwerkschijf een mappenstructuur ingericht. Als er consequent gewerkt wordt in deze mappen en dossiers duidelijk inhoudelijk worden omschreven heb ik hier geen bezwaar tegen. Wel moeten dan ook de archivistische kenmerken worden toegevoegd. In mijn rapport heb ik de Zuidelijke Rekenkamer daarom gevraagd de interne processen te beschrijven en vast te leggen in een Besluit Informatiebeheer. Daarnaast heb ik voorgesteld dat de Zuidelijke Rekenkamer een vervangingsbesluit neemt zodat volledig digitaal gewerkt kan worden en om de dossiers die daarvoor in aanmerking komen te vernietigen.

BIJ12

BIJ12 startte in januari 2014 met de ondersteuning en uitvoering van taken van de provincies, voornamelijk in het kader van de fysieke leefomgeving. BIJ12 is gevestigd in Utrecht en is formeel onderdeel van het IPO. BIJ12 voert een aantal taken uit vanuit direct mandaat van provincies. Ondersteuning van wettelijke taken van provincies betreffen de uitvoering van:

- artikel 7.19, eerste lid Waterwet door team Adviescommissie schade grondwater (ACSG);
- artikel 12.12 Wet milieubeheer (Risicokaart externe veiligheid) door de unit GBO provincies;
- artikel 10e Wet Hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (zwemwaterregister) door de unit GBO provincies.

De gemandateerde taken van BIJ12 betreffen de uitvoering van artikel 6.1 Wet natuurbescherming en provinciale verordeningen (leges, tegemoetkomingen, subsidies, vergoedingen en compensaties) door team Faunazaken. Voor zowel de gemandateerde taken als de ondersteuning van wettelijke taken geldt dat BIJ12 valt onder de werking van de Archiefwet.

In 2018 heeft BIJ12 met de afzonderlijke provincies een overeenkomst afgesloten over het beheer van de archiefbescheiden voortkomend uit de taken die BIJ12 namens de provincie uitvoert. In 2018 is een team Informatievoorziening gestart, bestaande uit een senior adviseur informatievoorziening, een informatiearchitect en een adviseur informatiebeveiliging.

Ten aanzien van de toezichtrol van de provinciearchivarissen onder de Archiefwet is in 2018 met BIJ12 afgesproken dat het toezicht op de gemandateerde taken door de provinciearchivaris van Utrecht wordt uitgevoerd, namens de twaalf provinciearchivarissen.

In 2017 startte BIJ12 een project met als doel de benodigde maatregelen te realiseren om tot een ingericht digitaal informatie- en archiefbeheer te komen, inclusief vervanging van papieren stukken door scans. In dit kader stelde BIJ12 in 2018 onder meer haar Informatie- en archiefbeleid vast. Ook stelde zij een metadataschema, een bewaarstrategie en een bijbehorend communicatieplan vast en is gewerkt aan het bijbehorende kwaliteitssysteem. Onderzocht is of de huidige kantoorautomatisering geschikt is als document managementsysteem (DMS). Dit bleek niet het geval. In 2018 is daarom ook gestart met de selectie en implementatie van een DMS. Op basis daarvan heeft BIJ12 zich voorgenomen om in 2019 de bijbehorende ICT-beheer en beveiliging in te richten, en een handboek Vervanging en procedures en een Vervangingsbesluit op te stellen.

In 2018 heeft BIJ12 nog veel papieren archiefbestanden voor de wettelijke en gemandateerde taken opgeslagen bij opslagbedrijf Iron Mountain. Het betreft hier tevens een aantal archiefbestanden van de taakvoorgangers van de provincies bij het Rijk. Voornemen van BIJ12 in 2018 was om deze bestanden vooralsnog niet digitaal te vervangen, maar tevens op papier te bewaren tot het verstrijken van de bewaartermijn.

In het laatste kwartaal van 2018 is geverifieerd of de blijvend te bewaren archiefbestanden van de taakvoorgangers van BIJ12 reeds waren overgebracht naar het Nationaal Archief. Dit bleek het geval tot en met 1987. Het onderzoek naar de archiefbestanden vanaf 1988 loopt door in 2019.

2 Beheer van de overgebrachte archiefbescheiden

DEPOTBEHEER

Het Rijksvastgoedbedrijf heeft in 2018 het beheer van het gebouw, waaronder de depots, vrijwel volledig overgedragen aan het BHIC. Door deze, vrij plotselinge wending krijgt het BHIC per 1-1-2019 een actievare rol toebedeeld bij het onderhoud. Tevoren is een algehele inspectie verricht om de stand van zaken in beeld te brengen, zodat een afdoende budget ter beschikking gesteld kon worden. Dit rapport is in 2018 definitief vastgesteld. Het vastgoedbedrijf heeft ervoor gekozen de lopende programmapunten in 2018 zelf af te werken en de overige niet meer aan te pakken maar door te schuiven naar het BHIC. Voor de depots betekende dit dat in 2018 de toegangsbeveiliging volledig vernieuwd is.

Om die reden staan voor 2019 twee punten op het programma die ook de depots reganderen en die het BHIC op eigen kracht moet uitvoeren. Op de eerste plaats zullen de restpunten inzake de brandveiligheid worden nagelopen. Daarnaast zal de inbraakbeveiliging worden verbeterd. Dit laatste zal neerkomen op de installatie van een nieuw beveiligingssysteem.

OVERDRACHT

Na het transport van de archieven van het Provinciaal Bestuur 1987-1999 en de commissaris van de Koningin 1987-2003 naar het BHIC als provinciale archiefbewaarplaats begin mei (met een aanvulling op 6 november) zijn de inventarissen aangepast voor de website van het BHIC. Tevens zijn de openbaarheidsbeperkingen in het beheersysteem MAIS ingebracht. Ten slotte is de plaatsregistratie in het logistieke deel van het systeem ingevoerd zodat onderzoekers ze op de gebruikelijke wijze vanaf eind mei konden opvragen.

UITLENING

De stukken uit de provinciale archieven worden door de provincie nog nauwelijks opgevraagd. Daarvoor zijn ze niet recent genoeg. Alleen derden, in casu de omgevingsdiensten, vragen veel dossiers aan voor de uitvoering van hun taken. De provincie wil graag dat deze opvragingen nog steeds op de oude manier via de provincie blijven lopen. Die liet ze op eigen kosten door een bedrijf extern digitaliseren en liet de omgevingsdiensten de digitale dossiers vanuit een sharepointomgeving downloaden.

Nu de dossiers overgedragen zijn aan het BHIC hebben we vanaf eind mei in eerste instantie deze handelwijze gecontinueerd. Dit betekent dat een papieren dossier vanuit het BHIC vervoerd moest worden naar het provinciehuis, vervolgens vandaaruit naar een digitaliseringsbedrijf, vervolgens weer teruggebracht naar de provincie, dan wel het BHIC. Het ging bovendien om een groot aantal dossiers per week. Ik acht het om de volgende redenen niet verantwoord dat blijkbaar belangrijke dossiers zo massaal buiten de archiefbewaarplaats gebracht worden:

- vervoer buiten de deur geeft te grote veiligheidsrisico's; onderweg kan er van alles gebeuren;
- de stukken komen bij het scanbedrijf in handen van particulieren, niet ambtenaren van de provincie;
- de stukken komen in een niet geklimatiseerde omgeving bij een scanbedrijf dat niet gewend is met archiefstukken om te gaan;
- door vermoedelijke besmetting van archieven van de provincie in een gehuurde ruimte in Vught met schimmel, bestaat er gevaar dat de door het BHIC uitgeleende stukken niet schimmelvrij terugkomen.

Daarnaast moet ik wijzen op een bijzonder probleem waarmee het BHIC ervaring heeft opgedaan. Door de overbrengingstermijn van twintig jaar komen redelijk recente archieven bij het BHIC te liggen. Deze kunnen nog een rol spelen bij gerechtelijke procedures. Ik wil voorkomen dat een procederende persoon of diens gemachtigde in de archiefbewaarplaats een dossier inziet, dat na uitlening aan de archiefvormer in een andere vorm of samenstelling in het BHIC terugkeert.

Alleen al om die schijn tegen te gaan heb ik besloten fysieke uitlening van archiefstukken aan de provincie of derden per 1 januari 2019 stop te zetten.

Onder meer om die reden heeft het BHIC een scanstraat ingericht. Daarmee kunnen uitleningen aan zorgdragers snel en zonder gevaar voor de stukken verzorgd worden. Op deze wijze worden ieders rechten volledig gerespecteerd en lopen archieven geen gevaar.

TOEGANKELIJKHEID

De ingebruikname van de scanstraat heeft nog een tweede reden. Onderzoekers die een archiefstuk willen raadplegen kunnen voortaan een scan daarvan krijgen, zodat ze niet meer langs hoeven te komen. Uiteraard moeten de te raadplegen stukken openbaar zijn, moet de materiële toestand goed genoeg zijn voor scanning en moet auteurs- en privacywetgeving gerespecteerd worden.

In 2017 heeft het BHIC de resoluties en notulen van de vergaderingen van Provinciale Staten over de periode 1814-1986 via de website beschikbaar gesteld. In 2018 zijn gelden vrijgemaakt voor de digitalisering en online beschikbaarstelling van het Provinciaal Blad en Bijblad tot 1920. Deze scans zullen in de loop van 2019 en 2020 aan de website worden toegevoegd.